

PODPORA NADANÝCH A TALENTOVANÝCH ŽIAKOV V STREDNEJ PRIEMYSELNEJ ŠKOLE POTRAVINÁRSKEJ V NITRE

ZDENKA HAMADOVÁ

ABSTRAKT

Cieľom príspevku je analyzovať prácu s nadanými a talentovanými žiakmi v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre. Taktiež priblížiť podporu týchto žiakov zo strany školy cez vhodné využívanie voľného času. Podstatnú časť práce tvoria kapitoly venované krúžkovej činnosti, stredoškolskej odbornej činnosti, súťažiam. Príspevok predstavuje informačnú databázu o podpore talentu a nadania stredoškolskej mládeže v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre.

ÚVOD

Podpora a rozvoj talentovaných, nadaných žiakov aj mladých ľudí je v súčasnej dobe veľmi aktuálna a zároveň dôležitá téma, ktorá sa týka každej spoločnosti, vrátane slovenskej. Počet takýchto žiakov nie je príliš veľký, no celosvetovo má pozvoľne stúpajúci charakter. Práve prostredníctvom práce s talentovanými žiakmi a vhodnou starostlivosťou o nich na vyučovaní i mimo vzdelávania možno podporiť optimálny rozvoj osobnosti a ich napredovanie. Je správne venovať im patričnú pozornosť, nakoľko aj oni budú v blízkej budúcnosti formovať našu societu. Nadaní a talentovaní žiaci predstavujú tak neoceniteľný potenciál vysokých a trvalých hodnôt „intelektuálne bohatých“ štátov EÚ a sveta. Ak chce patriť medzi také štáty aj naša krajina, je nevyhnutné nezanedbávať nadaných a talentovaných žiakov a neposúvať ich do úzadia. Práve naopak, je potrebné, takýchto žiakov v čo najväčšej miere podporovať, podchytiť ich a pracovať s nimi.

Už aj v Slovenskej republike v posledných rokoch pozorujem zvyšujúci sa záujem nielen rodičov, ale i širokej verejnosti o nadané, talentované deti a mládež. Z rôznorodých médií, informačných zdrojov počujeme alebo sa môžeme dozvedieť o správnom vedení žiakov, ktorých inteligencia a šikovnosť je väčšia ako u bežného priemerného človeka. Spoločnosť teda v súčasnej dobe kladie väčší dôraz na rozvoj ich nadania, zručností, schopností a inteligencie. Nezanedbateľnú úlohu v starostlivosti o nadaných žiakov zohrávajú pedagogickí zamestnanci a odborníci. A v tejto oblasti, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, pozorujeme pozitívne zmeny. Postupne narastá množstvo pedagogických pracovníkov i špecialistov, ktorí sa venujú napredovaniu a rozvoju talentu a nadania žiakov. Významné miesto medzi nimi majú odborníci v oblasti vzdelávania a výchovy, medzi ktorých patria

pedagógovia, školskí vychovávateľa, lektori voľného času alebo vedúci krúžkovej činnosti. Všetci spolu formujú žiakov prostredníctvom vzdelávania i výchovy, či už počas vyučovania alebo mimo neho.

Všetky vyššie menované trendy, ktoré sú spojené s podporou talentu a nadania žiakov, pochopiteľne neobišli ani Nitriansky kraj a jeho výchovno-vzdelávacie ustanovizne v podobe základných a stredných škôl. Je tomu tak i na Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre, ktorá sa prostredníctvom svojich zamestnancov predovšetkým z rady učiteľov, vychovávateľov, trénerov a lektorov snaží podchytiť a rozvíjať nadanie i talent svojich žiakov už niekoľko desaťročí. Okrem vyučovacieho procesu sa škola zameriava rozvojom zručností, schopností a nadania žiakov i cez mimoškolské aktivity, ktoré majú u žiakov veľký úspech a tešia sa u nich obľube. Pretože poslaním školy, okrem odovzdávania vedomostí a prípravy žiakov pre budúce povolanie, je i rozvoj nadania, tvorivosti a podpora špecifických záujmov žiakov aj pomocou voľno-časových činností, je potrebné venovať im patričnú pozornosť. Škola z tohto dôvodu umožňuje žiakom tráviť voľný čas spôsobom, ktorý im poskytne možnosť naplno sa prejaviť, rozvíjať sa a napredovať. Pomocou procesov sebarealizácie sa tak využívajú a rozvíjajú prirodzené, ale i utvárané schopnosti a dispozície žiakov k určitej činnosti, práci či aktivite. Jedným z mnohých predpokladov úspechu a uplatnenia sa žiakov Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre v spoločnosti a v praxi, je i podchytenie a následné rozvíjanie schopností a zručností mimo vyučovania. Tu sa škola opiera o dávnu históriu vzdelávacieho procesu, pretože podporovaniu práce šikovných detí v čase po školskom vyučovaní sa venoval už aj Ján Amos Komenský, ktorý v spise „Zákony školy dobre usporiadanej“ poukázal okrem iného i na potrebu organizovania a uplatňovania mimoškolských aktivít školopovinných detí.

Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre si uvedomuje, že práca a starostlivosť o nadaných a talentovaných žiakov realizovaná prostredníctvom rozličných zariadení, inštitúcií vzdelávania a výchovy je investíciou, ktorej hodnota je nevyčísliteľná. Pomáha žiakom v ich osobnom napredovaní a pomáha tiež dnešnej spoločnosti k rozmachu. Na tento význam poukazuje aj myšlienka neznámeho autora, ktorý hovorí: „Cesta k úspechu a spokojnosti ľudstva vedie cez nadanie našich detí“.

1 STREDNÁ PRIEMYSELNÁ ŠKOLA POTRAVINÁRSKA V NITRE

Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre patrí medzi tie stredné školy Slovenska, ktoré majú dlhú históriu. V roku 2013 oslavuje škola už 50. rokov svojej existencie a za túto dobu brány školy opustilo viac ako 9 500 absolventov. Bola založená 1. septembra 1963, pričom bola prvou strednou odbornou školou s danou špecializáciou na Slovensku, ktorá vzdelávala a vychovávala kvalitných chemických odborníkov na vysokej úrovni. Najskôr sa orientovala na chemické zameranie a niesla názov Stredná priemyselná škola chemická. Potenciál geografickej polohy, v ktorej sa škola nachádzala, predurčil jej smerovanie okrem chemického priemyslu i na poľnohospodárske komodity a ich následné technologické spracovanie. Vzrastajúce záujmy potravinárskeho sektora, predovšetkým závodov a podnikov v širšom okolí, sa spolupodieľali na postupnom preorientovaní študijného zamerania školy na potravinárstvo. Zmenami základného zamerania a smerovania získala škola celoslovenský charakter a vychovávala absolventov pre prax resp. vysokoškolské štúdium doma i v zahraničí.

Poloha Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre je lokalizovaná v širšom centre krajského mesta, pričom sídli v budove na Slančíkovej ulici 2, hneď vedľa hlavnej budovy UKF v Nitre. No nie vždy to tak bolo. V minulosti škola nemala svoj stabilný priestor, preto vyučovanie prebiehalo

v triedach na ZDŠ na Chrenovej, v Stavprojekte či na ŽS na Zobore. Ale zodpovedným prístupom profesorského zboru a zamestnancov školy sa postupne vybudoval moderný areál s príslušným vybavením učební, laboratórií, telocviční i s domovom mládeže.

V dnešnej dobe (od 1. septembra 2006) je Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre jednou z troch organizačných zložiek na Spojenej škole v Nitre. Okrem nej v priestoroch školy pôsobí aj Hotelová akadémia a Športové gymnázium.

Na Strednej priemyselnej škole potravinárskej sa v súčasnosti žiaci vzdelávajú iba v potravinárskych odboroch. Škola vychováva odborných pracovníkov pre potravinársky priemysel, pričom dôraz kladie na tvorbu správnych technologických postupov v potravinárstve, komplexné riešenie kvality i ekonomiky výroby potravín, výživových prostriedkov a doplnkov. Sústreďuje sa na technológie racionálnej výživy, na zabezpečenie zdravotnej nezávadnosti potravín, na výživu športovcov. Od školského roka 1992/1993 sa žiaci prijímajú na študijný odbor potravinárstvo a v druhom ročníku si vyberajú študijné zameranie v rámci deviatich odborov. Celospoločenské trendy zamerané na zdravie ľudí, vhodnú výživu, športové a telesné aktivity sa podieľali na vytvorení dvoch nových študijných odborov: Výživa, ochrana zdravia a hodnotenie potravín, Výživa a šport. Oba odbory reagujú na potreby trhu a tešia sa obľube u žiakov.

Popri existujúcich študijných odboroch bol v školskom roku 1993/1994 zriadený študijný odbor Hygiena potravín ako dvojročné pomaturitné špecializačné štúdium, ktoré je určené pre absolventov stredných škôl potravinárskeho zamerania resp. potravinárskych odborných učilíšť s maturitou.

Edukácia v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre je zložená z teoretického a praktického vyučovania a prebieha, okrem tradičných tried, v špeciálnych učebniach: chemické a biologické laboratória, učebňa elektrotechniky a automatizácie, učebňa administratívy a korešpondencie, učebne informatiky či fyziky, učebne cudzích jazykov. Praktické zručnosti žiaci nadobúdajú na vyučovaní v priestoroch Strediska praktického vyučovania, kam zaraďujeme školskú pekárňu, výrobu vegetariánskych jedál a pokrmov studenej kuchyne, školský bufet, školskú kuchyňu a od marca 2013 novootvorený mliečny bar. Odborné ekonomické vzdelanie žiaci získavajú prostredníctvom predmetu Výchova k podnikaniu, ktorý vznikol ako projekt rozvoja ekonomických zručností v krajine a vyučuje sa aj v anglickom jazyku.

Škola zabezpečuje žiakom okrem edukačného procesu i výchovu prostredníctvom bohatých možností využívania voľného času. Stredoškolská mládež môže rozvíjať svoje záujmy, nadanie a talent v športových a pohybových aktivitách. Slúžia na to štyri tenisové kurty, antukové volejbalové ihrisko, plážové volejbalové ihrisko, stolnotenisová herňa, dve pohybové štúdiá, dve telocvične, dve posilňovne, atletická hala, školský bazén (<http://www.spspnr.sk/>).

2 PRÁCA S NADANÝMI A TALENTOVANÝMI ŽIAKMI

V STREDNEJ PRIEMYSELNEJ ŠKOLE POTRAVIÁRSKEJ V NITRE

Cieľom práce s nadanými a talentovanými žiakmi v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre je dosiahnuť optimálny rozvoj ich talentu a pripraviť ich na tvorivé využitie tejto schopnosti v prospech jednotlivca i celej spoločnosti. Okrem rozvoja výkonových charakteristík nadania sa kladie dôraz na harmonický osobnostný vývin žiakov, ich emocionálne charakteristiky a sociálne vzťahy (<http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-1-stupen-zakladnych-skol-ISCED-1/Vychova-a-vzdelavanie-ziakov-so-SVVP/Vzdelavanie-ziakov-s-nadanim.alej>).

Práca s talentovanými žiakmi prebieha na škole:

- a) počas výchovno-vzdelávacieho procesu,
- b) mimo vyučovania: v krúžkových činnostiach, súťažiach, SOČ.

Je dôležité, aby sa žiakom s nadaním a talentom vytvárali vo všetkých organizačných formách vzdelávania, výchovy (v škole i mimo nej) vhodné podmienky pre úspešné rozvíjanie ich talentu. Taktiež, aby sa zabezpečil optimálny fyzický i psychický vývin ich osobnosti v oblasti pohybovej, kognitívnej, emocionálnej a sociálnej (Sternberg, 2001).

Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre preto rozvíja nadanie a talent svojich žiakov v rozličných rovinách a rozsahu. Konkrétne podporuje talenty:

- všeobecné - talent jednotlivých žiakov rozvíja tak, že mu umožňuje podávať rovnako dobré výkony v rôznych odvetviach súčasne (najmä v intelektovej oblasti), čo sa prejavuje v súťažiach či olympiádach z chémie, biológie, cudzích jazykov,
- akademické - jedná sa o podporu intelektového nadania žiakov, ktoré sa prejavujú vynikajúcimi výsledkami predovšetkým v študijnej oblasti,
- praktické (tvorivé) - pracuje sa so žiakmi, ktorých nadanie a talent sa prejavuje v materiálnych a hmotných zručnostiach žiakov. Táto skupina stredoškolskej mládeže má mimoriadny význam aj pre budúce povolanie resp. špecializáciu vo vzdelávaní. Žiaci prezentujú svoj talent prostredníctvom rôznorodých potravinárskych výrobkov (pečivo, cukrovinky, cukrárske výrobky) priamo v budove školy pri dňoch výživy, zdravia, ale i na výstavách a veľtrhoch.

Podľa prevládajúcich schopností a zručností žiakov v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre sa rozvíja nadanie a talent:

1. kinetický – zahŕňa rozvoj pohybových, športových aj tanečných zručností v rámci hodín telesnej výchovy, športovej prípravy ako i v mimoškolskej krúžkovej činnosti,
2. umelecký- pracuje sa s ním na hodinách etickej výchovy, občianskej náuky i v krúžkových aktivitách,
3. rozumový (intelektový) – zameriava sa na nadanie v oblasti cudzích jazykov, v bádani a skúmaní zameranom na živú, neživú prírodu, životné prostredie a človeka,
4. praktický – podporujú sa manuálne zručnosti (práca s materiálmi ako sú potravinárske suroviny, jedlá, nápoje, taktiež práca v chemických, fyzikálnych a mikrobiologických laboratóriách).

Podporou talentov a nadaných žiakov prostredníctvom práce s nimi sa počas výchovno-vzdelávacieho procesu rozvíjajú intelektové a vedecké schopnosti, mechanické zručnosti, kreatívne myslenie a tvorba, zručnosti v umení a kultúre, organizačné schopnosti (Fořtík, Fořtíková, 2007).

Na záujmovej úrovni možno nadanie a talent žiakov strednej školy v mimoškolských aktivitách rozvíjať predovšetkým krúžkovou činnosťou, aktivitami v športových kluboch, v umeleckých súboroch (Dočkal, 2005). Pre stredoškóľakov v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre sú mimo vyučovania k dispozícii taktiež krúžky, kluby, súbory, no pridávajú sa aj semináre, workshopy. Tu s nimi najčastejšie pracujú zamestnanci školy (učitelia, vychovávateľa), ale aj profesionálni odborníci a lektori napr. z oblasti hudby, spevu, tanca, tréneri rôznych druhov športu. Žiaci školy sa zapájajú na základe vlastného záujmu do rozličných súťaží a predmetových olympiád. Pre stredoškóľskú mládež sa na škole organizujú aj súťaže v praktických činnostiach, v závislosti od aktivít, ktoré škola podporuje a rozvíja.

Bohatá ponuka všetkých záujmových aktivít mimo vyučovacieho procesu je jednou zo zložiek správneho formovania nadania a talentu žiakov stredných škôl vrátane Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre. Škola preto svojim žiakom ponúka množstvo záujmových krúžkov, pričom sa snaží využiť fakt, že čím je ponuka aktivít nad rámec vyučovania širšia, tým lepšie výsledky v práci s nadanou a talentovanou mládežou možno dosiahnuť. Mimoškolské aktivity okrem správneho trávenia voľného času, relaxu a oddychu, slúžia i na rozvoj talentu, ktorý sa môže stať odrazovým mostíkom profesionálnej špecializácie žiakov (Dočkal, 2005, s. 201).

2.1 ZÁUJMOVÁ KRÚŽKOVÁ ČINNOSŤ

Záujmový krúžok (krúžková činnosť) ako pravidelne sa opakujúca činnosť podľa záľuby žiakov a možností školy sa realizuje v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v rozsahu minimálne šesťdesiat hodín počas celého jedného školského roka. V súlade s Kratochvílovou (2004) možno povedať, že organizácia záujmových krúžkov, ako aj ich časový rozvrh počas školského roka závisí od druhu realizovanej aktivity a taktiež voľného času jednotlivých žiakov.

Na škole žiaci pracujú v záujmových krúžkoch už od jej vzniku. V minulosti počet záujmových krúžkov nebol taký vysoký ako v dnešnej dobe. No už od začiatku svojej existencie škola rozvíja spoločenskovednú, technickú, prírodovednú, kultúrno – umeleckú (esteticko – výchovnú), športovú a telovýchovnú záujmovú činnosť.

Rozvoj nadania, talentu a záujmov žiakov zabezpečuje Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre aj pomocou krúžkovej činnosti, ktorá prebieha po ukončení školského vyučovania predovšetkým v priestoroch školy, no podľa potreby i mimo jej areálu. Krúžkové aktivity sa realizujú počas celého pracovného týždňa, ale vo viacerých prípadoch aj cez víkendy, čo závisí predovšetkým od zamerania krúžku. Žiaci môžu navštevovať niekoľko krúžkov súčasne, v závislosti od ich záujmu a časových možností. Navštevovanie viacerých krúžkov využívajú predovšetkým žiaci ubytovaní na školskom internáte, ktorí tak zmysluplne trávia svoj voľný čas a rozvíjajú svoje nadanie.

Pravidelne v každom školskom roku na škole pracuje niekoľko desiatok krúžkov, ktoré rozvíjajú špecifický talent žiakov. Prednosťou školy, v porovnaní s inými vzdelávacími inštitúciami v okolí ohľadom krúžkovej činnosti, je široká možnosť ponuky, manažovanie krúžku kvalifikovanými odborníkmi na dané zameranie, práca v menších skupinách (do dvadsať žiakov). Všetky krúžkové činnosti realizované na škole sú bezplatné.

Hlavným poslaním krúžkovej činnosti na strednej škole je podieľať sa na formovaní a utváraní osobnosti žiakov vychádzajúc z individuálnych potrieb stredoškolskej mládeže (<http://augustinondrejkoivc.blog.sme.sk/c/308301/Dvere-skol-dokoran-alebo-zaujmove-kruzky.html>). Krúžok tak zabezpečuje fyzický ako i psychický relax, oddych žiakov, odbúravanie napätia a stresu zo školských povinností, rozšírenie si poznatkov, získanie nových zručností, doučenie sa vybraných učebných tém, prípravu na vysokoškolské lebo ďalšie štúdium, ale aj podchytenie talentu a nadania žiakov a jeho následného rozvíjania. Počas práce v záujmových krúžkoch v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre sú žiaci vední k aktívnym športovým činnostiam a pohybu, k výrobe originálnych, nevšedných spomienkových predmetov, k príprave potravín, jedál a nápojov, k zdokonaľovaniu sa v cudzích jazykoch, k získavaniu informácií nad rámec základných poznatkov v škole, k rozširovaniu si svojho obzoru vedomostí cez rôzne súťaže, pokusy, hry, prezentácie, prechádzky do prírody a návštevy zaujímavých podujatí. Súčasťou krúžkovej činnosti bývajú aj výlety v blízkosti školského areálu alebo výlety v širšom okolí mesta Nitry.

Preto krúžková činnosť v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre plní niekoľko funkcií a medzi hlavné z patria napr.:

- rozvojová - je základom spoločenského rozmachu a rozvoja ľudskej osobnosti žiaka,
- výchovno - vzdelávacia - zvyšuje všeobecné vzdelanie, inteligenciu a povedomie žiakov,
- informačná - je zdrojom širokej palety údajov i informácií,
- motivačno - preventívna - je predpokladom zmysluplného a vhodného trávenia voľného času,
- sociálna - rozvíja sociálne vzťahy a väzby medzi žiakmi v kolektíve,
- duchovno - estetická - uspokojuje duchovné a kultúrne potreby žiakov,
- zdravotno - regeneračná - formuje zdravý životný štýl, pôsobí preventívne proti ochoreniam.

V školskom roku 2012/2013 pracuje na Spojenej škole, ktorej súčasťou je Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre spolu 57 záujmových krúžkov (tabuľka 1), takže žiaci majú k dispozícii dostatočne bohatú ponuku a možnosti ich výberu.

Tabuľka 1 Krúžková činnosť v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre v školskom roku 2012/ 2013

P.č.	Krúžok	P.č.	Krúžok	P.č.	Krúžok
1.	Príprava školského časopisu S3GA	20.	Loptové hry	39.	Krúžok mažoretiek
2.	Zaujímavý slovenský jazyk	21.	Plavecký krúžok	40.	Moderná gastronómia
3.	Čítanie s porozumením	22.	Tenisový krúžok	41.	Športom ku zdraviu
4.	Zdravoveda pre maturantov	23.	Informatika	42.	Doučme sa chémii
5.	Zaujímavá informatika	24.	Beach volley	43.	Gymnastický krúžok
6.	Informatikou k úspechu	25.	Mladý manažér	44.	Divadelný krúžok
7.	Príprava na maturitu z FRJ	26.	Chemický krúžok	45.	Volejbalový krúžok
8.	Hráme sa s prírodou	27.	Tanečný krúžok	46.	Atletický krúžok I.
9.	Nové trendy v analýze potravín	28.	Slovenčina	47.	Krasokorčuľovanie
10.	Stolnotenisový krúžok	29.	Atletika	48.	Maturita bez stresu
11.	Pečieme si pre radosť	30.	Účtujem	49.	Posilňovací krúžok
12.	Angličtina pre maturantov	31.	Cykloturistika	50.	MAT trochu inak
13.	Maturujem z účtovníctva	32.	Športový krúžok	51.	Biologický krúžok
14.	Angličtina pre prvákov	33.	Malí chemici	52.	Mladý účtovník
15.	Dejepis na prijímacie pohovory	34.	Krúžok plávania	53.	Futbalový krúžok
16.	Literárno - estetický krúžok	35.	Maturita hrou	54.	Biológia hrou
17.	Programy v hotelierstve	36.	DELFI	55.	Chcem ovládať pravopis
18.	Literárno – historický krúžok	37.	Zdravá výživa	56.	Hry s literatúrou
19.	Matematika pre maturantov	38.	Maturujem z ANJ	57.	Atletický krúžok II.

Zdroj: spracovanie Hamadová, 2013

Medzi jednotlivými krúžkami sú zastúpené také, ktoré sa zameriavajú na rozvoj športového nadania a pohybových schopností žiakov, napr. Atletický krúžok, Loptové hry, Futbalový krúžok. Tieto typy krúžkov sa tešia u žiakov veľkej obľuby a mnohí žiaci navštevujú naraz viaceré z nich. So žiakmi veľakrát, okrem učiteľov telesnej výchovy, pracujú športoví tréneri, ktorí sa venujú konkrétnemu

druhu športu. I v tejto krúžkovej oblasti žiaci prezentujú svoje nadanie a talent na rozličných súťažiach v rámci školských, okresných, krajských kôl, kde škola dosahuje pekné výsledky.

Niektoré z krúžkov sa zameriavajú predovšetkým na žiakov maturitného ročníka a na svojich hodinách ich pripravujú k úspešnému zvládnutiu maturitnej skúšky. Patrí sem napr. Príprava na maturitu z francúzskeho jazyka, Maturujem z účtovníctva, Matematický krúžok pre maturantov, Zdravoveda pre maturantov.

Veľkému úspechu u žiakov sa teší aj krúžok Príprava školského časopisu S3GA, kde žiaci rozvíjajú svoje umelecké vlohы v oblasti tvorby textu v podobe príbehov, poviedok, básní, reportáží, ale i kresieb a fotografií. Žiaci tu pracujú na postoch redaktorov alebo šéfredaktora, grafikov a dizajnérov. Výsledky ich zručnosti a nadania v práci s písaným slovom a grafikou potom v štvrtročných intervaloch prezentuje školský časopis plný zaujímavých článkov a príspevkov. Nadanie žiakov prejavene prácou v uvedenom krúžku každoročne oceňuje i skupina žurnalistov v celoslovenskej súťaži Štúrovo pero, kde školský časopis pravidelne získava tie najlepšie ocenenia a kritiky z radov novinárov z praxe. Veľkým úspechom, ktorý ohodnotil talent a nadanie členov uvedeného krúžku, bola Cena televízie Markíza.

U všetkých žiakov prvého ročníka sa formujú základné umelecké schopnosti a rozvíjajú sa kultúrne, estetické hodnoty prostredníctvom návštevy Tanečného krúžku pod vedením tanečných odborníkov a profesionálov v oblasti spoločenských tancov, ktorými sú Ing. Tomáš Surovec, Mgr. Juraj Ilečko. Na základe práce s touto skupinou žiakov, sa na škole podarilo objaviť už niekoľko skrytých tanečných talentov, ktoré sa práve vďaka uvedenému krúžku venujú spoločenskému tancu aj po ukončení návštevy krúžkovej činnosti i štúdiá na škole. Žiaci si na krúžku osvojujú základné tanečné techniky spoločensky významných tancov ako sú tango, valčík, cha-cha... Svoje zručnosti, tanečné vlohы, talent prezentujú všetci žiaci na záver krúžkovej činnosti rodičom i pedagógom školy prostredníctvom spoločenskej udalosti - venčeku. Svoj tanečný talent prezentuje stredoškolská mládež na kultúrnych akciách a spoločenských udalostiach nielen v Nitre, ale i v celej krajine a aj za jej hranicami.

Odborné zručnosti a záujem o poznanie potravín rozvíja krúžok Nové trendy v analýze potravín, ktorý pracuje v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre pod vedením Ing. Tótha PhD. Každoročne sa do krúžku prihlasujú žiaci, ktorí majú záujem o hlbšie spoznávanie zákonitostí, postupov v hodnotení výrobkov potravinárskeho priemyslu. Žiaci si tu rozširujú vedomosti i praktické zručnosti nadobudnuté na vyučovaní. Práca v chemickom i mikrobiologickom laboratóriu podporuje rozvoj ich nadania, ktoré mnohí zo stredoškolákov potom prezentujú na súťažiach, olympiádach a stredoškolskej odbornej činnosti.

Medzi obľúbené krúžky, ktoré súvisia s odborným zameraním v Strednej priemyselnej škole potravinárskej zaraďujeme i krúžok Zdravá výživa. Stretávajú sa v ňom žiaci, ktorí majú záujem o racionálne stravovanie. Žiaci si tu rozširujú odborné vedomosti o vhodných prípravách pokrmov a nápojov. Následne, po zvládnutí teoretických poznatkov, žiaci rozvíjajú svoje zručnosti a nadanie v oblasti gastronómie aj praktickou prípravou jedál a nápojov v školských kuchynkách. Na spestrenie aktivít v krúžku súťažia družstvá zostavené z jej členov v kreatívnej či časovo obmedzenej príprave vybraného jedla. Atraktívne sú súťaže v príprave najchutnejších či najzaujímavejších pokrmov, ktoré hodnotia náhodne vybratí žiaci školy.

Nadanie žiakov v oblasti gastronómie rozvíja i krúžok Pečieme si pre radosť, v ktorom žiaci pripravujú chutné slané i sladké pečivo, koláče i zákusky. Žiaci sa pravidelne stretávajú v priestoroch školskej pekárne, kde pod vedením vedúcej krúžku - p. Karabínovej, pripravujú vybrané pekárske i cukrárske výrobky, ktoré často prezentujú na školských akciách spojených napr. s Vianocami a Vianočnou

akadémiou, Veľkou Nocou, Valentínom. Žiaci sa v krúžku naučia pripravovať múčniky, dezerty známe z rozličných svetových kuchýň, pričom dôraz sa kladie na tradičné slovenské národné jedlá i na jedlá z kuchyne iných národov. Svoje nadanie a talent prezentuje stredoškolská mládež navštevujúca tento krúžok aj na celoslovenskej prezentačnej výstave výrobkov stredných škôl Mladý tvorca na výstavisku Agrokomplex v Nitre.

2.2 STREDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOSŤ

Stredoškolská odborná činnosť (SOČ) ako dobrovoľná, záujmová činnosť žiakov denného štúdia v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre sa zameriava na aktivity žiakov vo veku od 15 do 21 rokov, ktorých možno bez pochyb zaradiť k budúcim mladým perspektívnym vedcom v našej republike. Organizuje sa v čase vyučovacieho procesu ale predovšetkým mimo neho. Prácu na zvolenú tému riešia žiaci samostatne pod odborným vedením svojho konzultanta najčastejšie z kruhu školských pedagógov. Stredoškolská mládež pracuje na vybranej téme individuálne, v prípade náročnej a rozsiahlej problematiky pracuje v dvoj alebo trojčlennej skupine. Výsledkom iniciatívy a aktivity stredoškolačkov je samostatná písomná práca, ktorá sa predkladá odbornej hodnotiacej komisii na posúdenie. Súčasťou prezentovania výsledkov je vlastná verejná obhajoba práce na školskom, krajskom resp. celoslovenskom kole (<http://www.siov.sk/soc>).

Stredoškolská odborná činnosť je prehliadkou odborných vedomostí, praktických zručností, tvorivého myslenia, skúseností, talentu a nadania mladých ľudí. Aktívne podporuje žiakov v aktivite rozvíjať a pracovať na takých svojich myšlienkach a nápadoch, ktoré vedú k vlastnému napredovaniu, pokroku žiakov pomocou experimentovania a bádania.

Rozvíjanie nadania a talentu stredoškolskej mládeže v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre napomáha aj Stredoškolská odborná činnosť pod vedením školskej metodičky Ing. Bobušovej, ktorá ju na škole zastrešuje a riadi. SOČ na škole plní viaceré úlohy ako sú:

- prispievanie k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov,
- podporovanie cieľavedomej práce s talentovanými žiakmi,
- rozvíjanie tvorivého, nápaditého a kreatívneho myslenia žiakov,
- upevňovanie odborných a teoretických vedomostí žiakov,
- rozširovanie odborných praktických schopností a zručností žiakov,
- vytváranie trvalého kladného vzťahu k zvolenému študijnému odboru,
- vedenie žiakov k samostatnej tvorivej činnosti,
- prispievanie k efektívnemu a zmysluplnému využívaniu voľného času žiakov,
- vytváranie podmienok pre úspešnú reprezentáciu žiakov a školy.

SOČ je súťaž, ktorá má v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre svoju dlhoročnú tradíciu a škola sa v posledných rokoch pravidelne zapája do každého jej ročníka, t. j. na škole sa uskutočnilo už viac ako 25 školských kôl (údaj k roku 2013). Po prihlásení sa žiakov do súťaže je ich úlohou vybrať si vhodnú a zaujímavú tému práce a konzultanta. Žiaci si tému vyberajú samostatne podľa vlastného záujmu a záľuby. V stanovenom časovom rozsahu uskutočňujú odborný výskum, na základe ktorého následne vypracujú písomnú prácu podľa schválených pravidiel.

Práce SOČ sú vysoko hodnotené nielen pedagógmi školy, ale aj rodičmi, zástupcami príslušných vysokých škôl a univerzít, odborníkmi z vedeckých ústavov a inštitúcií, zástupcami z praxe z rozličných potravinárskych, chemických, gastronomických, hygienických či farmaceutických závodov. Mnohé vysoké školy berú do úvahy pri prijímacom konaní výborné umiestnenie žiakov v súťaži SOČ či už na krajskom alebo celoslovenskom kole.

Každoročne sa do Stredoškolskej odbornej činnosti v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre zapojí niekoľko žiakov z každej triedy štvrtého ročníka, ktorí vypracúvajú prácu na rozličné témy. Najčastejšie rozvíjajú svoje nadanie v odboroch: 03 Chémia a potravinárstvo, 04 Biológia, 06 Zdravotníctvo, 15 Ekonomika a riadenie. Niektorí žiaci (3) riešili problematiku z oblasti odboru 14: Tvorba učebných pomôcok, didaktické technológie. Za posledných päť školských rokov (od 2008/2009, do 2012/2013) sa do súťaže SOČ v školskom kole zapojilo spolu 61 riešiteľov. Keďže niektorí z nich pracovali na danej téme v tíme, do krajského kola bolo spolu vypracovaných 51 prác SOČ (tabuľka 2).

Tabuľka 2 Zastúpenie odborov SOČ v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre v období 2008 – 2013 a počet prác postupujúcich do krajského kola

Školský rok	Počet prác	Počet riešiteľov	Zastúpenie odborov		Počet prác v krajskom kole
			Názov odboru	Počet prác	
2008/2009	10	14	03 Chémia, potravinárstvo	2	2
			04 Biológia	2	2
			06 Zdravotníctvo	2	1
			14 Tvorba učebných pomôcok, didaktické technológie	2	2
			15 Ekonomika a riadenie	2	2
2009/2010	13	14	03 Chémia, potravinárstvo	7	2
			04 Biológia	4	2
			06 Zdravotníctvo	1	1
			15 Ekonomika a riadenie	1	1
2010/2011	16	19	03 Chémia, potravinárstvo	2	2
			04 Biológia	5	2
			06 Zdravotníctvo	6	-
			15 Ekonomika a riadenie	3	1
2011/2012	9	11	03 Chémia, potravinárstvo	6	2
			04 Biológia	1	1
			06 Zdravotníctvo	2	2
2012/2013	3	3	03 Chémia, potravinárstvo	2	2
			06 Zdravotníctvo	1	1
SPOLU	51	61	03, 04, 06, 14, 15	51	28

Zdroj: spracovanie Hamadová, 2013

Medzi počtom prác SOČ a počtom riešiteľov (tabuľka 2) vidíme rozdiely, ktoré sú spojené s možnosťou pracovať na danej téme vo dvojiciach. Väčšina žiakov školy však pracovala na SOČ individuálne, počet dvojíc v sledovanom období bolo osem (najviac ich bolo v odbore 15 Ekonomika a riadenie), pričom šk. rok 2012/2013 bol zatiaľ jediným obdobím, kedy každý žiak riešil problematiku SOČ samostatne. Aj medzi zastúpením odborov SOČ, v ktorých žiaci rozvíjali svoje nadanie na dané témy, môžeme v školskom kole vidieť rozdiely.

V rámci SOČ sa najčastejšie žiaci zapájali do odborov 03 Chémia, potravinárstvo (19 prác, 19 riešiteľov) – 37,3%. Potom v rovnakom množstve boli zastúpené práce v odboroch 04 Biológia (12

prác, 14 riešiteľov) – 23,5%, 06 Zdravotníctvo (12 prác, 15 riešiteľov) – 23,5%, čo súvisí s odborným zameraním štúdia žiakov v Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre. Dané témy sú žiakom veľmi blízke a to môže byť jeden z dôvodov ich výberu. V menšej miere žiaci riešili témy z odboru 15 Ekonomika a riadenie (6 prác, 10 riešiteľov) – 11,8%. Iba v jednom školskom roku (2008/2009) pracovali žiaci v odbore 14 Tvorba učebných pomôcok, didaktické technológie (2 práce, 3 riešitelia) – 3,9%.

V krajskom kole SOČ Strednú priemyselnú školu potravinársku v Nitre reprezentovalo v časovom období rokov 2008 – 2013 spolu 28 prác. Boli to práce, ktoré sa umiestnili na prvom a druhom mieste v školskom kole. Práca sa posudzovala na základe určených kritérií, kde dôležité miesto patrilo napríklad praktickému využitiu a prínosu výsledkov pre prax resp. vedu. Najúspešnejší riešitelia zo všetkých školských kôl zastupovali školu na krajskej prehliadke SOČ v odboroch 03 Chémia, potravinárstvo (10 prác), 04 Biológia (7 prác), 06 Zdravotníctvo (4 práce), 15 Ekonomika a riadenie (päť prác). Najmenej prác súťažilo v odbore 14 Tvorba učebných pomôcok, didaktické technológie (dve práce). O tom, že žiaci Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre patria medzi talenty a svoje nadanie rozvíjajú i prostredníctvom SOČ svedčia aj ich úspechy. V rámci 28 prác, ktoré reprezentovali nadanú stredoškolskú mládež školy, sa na hodnotenom prvom, druhom a treťom mieste v krajskom kole umiestnilo spolu deväť prác, čo predstavuje 32% (tabuľka 3).

Tabuľka 3 Zastúpenie prác SOČ na krajskom kole v období 2008 – 2013, ktoré sa umiestnili na 1. – 3. mieste

Školský rok	Odbor	Autor práce	Názov práce	Umiestnenie v kraj. kole
2008/2009	03	Martina Blašková	Hodnotenie a rozbor detskej výživy	1. miesto
	03	Radka Staňková	Pohánka - potraviná budúcnosti	3. miesto
	04	Lukáš Černák	Mikrobiologická kvalita surovín na výrobu poľnohospodárskeho liehu	2. miesto
	06	Barbora Pintová, Simona Šimuneková	Vplyv výživy na zdravie človeka - ochorenia príjmu potravy - anorexia, bulímia, obezita	2. miesto
2009/2010	04	Stela Grolmusová	Mikrobiologická kvalita čokolády v podmienkach uskladnenia	2. miesto
2010/2011	03	Dominika Jančová	Studená kuchyňa v slovenskej gastronómii	1. miesto
	03	Miroslava Ďurčeková	Cereálie alebo klasické raňajky?	2. miesto
	04	Monika Maksiová	Mikrobiologická úroveň majonézových šalátov za rôznych podmienok uskladnenia	3. miesto
2011/2012	03	Kristína Meňhartová	Antioxidačný potenciál liečivých bylín	2. miesto

Zdroj: spracovanie Hamadová, 2013

Umiestnenia nadaných žiakov Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre na prvom až treťom mieste v krajskom kole SOČ považuje škola za veľký úspech. Následné reprezentovanie tých najšikovnejších a najtalentovanejších žiakov na celoslovenskom kole SOČ prispieva k vytváraniu dobrého mena školy. Za najúspešnejší rok z hľadiska počtu prác, ktoré reprezentovali Strednú priemyselnú školu potravinársku v Nitre na celoslovenskom kole SOČ, považujeme rok 2008/2009, nakoľko sa až traja žiaci umiestnili na postupových miestach. A z hľadiska umiestnenia žiakov bol najúspešnejší školský rok 2010/2011, kedy sa celoštátna prehliadka konala v Trenčíne a škola dosiahla vďaka talentu žiakov cenné umiestnenie.

Medzi najväčšie úspechy nadaných žiakov Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre v rámci SOČ považujeme umiestnenie žiačky Dominiky Jančovej s prácou Studená kuchyňa v slovenskej gastronómii v odbore 03 Chémia, potravinárstvo na cennom treťom mieste v celoslovenskom kole SOČ. Podstata práce žiačky spočívala v úprave pôvodných a vytváraní vlastných receptúr studených nátierok z hľadiska plnohodnotnej a zároveň racionálnej stravy pre zariadenia spoločného stravovania – materské školy v Nitre. Vytvorené receptúry sa zaradili do jedálneho lístka najmenších stravníkov vybraných školských zariadení v meste Nitra.

Taktiež za významný úspech považuje škola umiestnenie žiačky Stely Grolmusovej v odbore 04 Biológia s prácou na tému Mikrobiologická kvalita čokolády v podmienkach uskladnenia na hodnotenom piatom mieste. Toto ohodnotenie sa stalo podnetom pre ďalšie rozvíjanie talentu študentky v gastronomickej oblasti – v domácej príprave ručne vyrábaných čokoládových cukroví (bonbónov).

2.3 SÚŤAŽE

Nadaní žiaci Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre sa v priebehu existencie školy zapájajú do veľkého množstva súťaží, ktoré majú rozličné úrovne. Niektoré prebiehajú iba v škole v podobe triednych a školských kôl. Mnohé sú založené na postupnosti od školského po celoslovenské kolo. Veľké množstvo súťaží je zamerané na rozvíjanie nadania a talentu v oblasti pohybových aktivít a športu, ktoré škola intenzívne rozvíja a podporuje aj vďaka dobre vybudovaným podmienkam ako sú športové areály a odborní tréneri. Okrem nich škola podporuje nadanie žiakov aj v oblasti vedomostnej, kde sú zastúpené humánne i prírodovedné predmety. No nezanedbáva sa i podporovanie praktických zručností stredoškolskej mládeže. K významným a úspešným súťažiam v tejto oblasti možno zaradiť:

- Najúspešnejší strojopisec – žiaci súťažia v rýchlosti odpisu vybraného textu bez chýb. Súťaž prebieha v rámci triednych kôl a zameriava sa praktické zručnosti v oblasti administratívy a korešpondencie.
- Školské kolá olympiády v cudzích jazykoch – anglický jazyk, nemecký jazyk. Najúspešnejší žiaci prezentujú svoje nadanie okrem školského kola i v krajskom a celoslovenskom. O nadaní žiakov v cudzích jazykoch svedčí úspech žiačky Natálie Segéňovej, ktorá postúpila medzi najtalentovanejších stredoškolákov na Slovensku.
- Medzinárodná jazyková súťaž „Nemčina ako cudzí jazyk“, ktorá sa koná v rakúskom meste St. Polten. Tu reprezentuje svoje nadanie v nemeckom jazyku vybraná skupina žiakov školy a súťažia so žiakmi z ďalších piatich krajín Európy.
- Biblická olympiáda – obľúbená súťaž žiakov vo forme dobrovoľnej záujmovej činnosti je zameraná na vedomosti, zručnosti, skúsenosti a návyky zo štúdia Biblie. Rozvíja sebazvedelávanie a seba výchovu žiakov. Najúspešnejší riešitelia postúpili do dekanátnych kôl.
- Súťaž Olympionizmus – vedomostná súťaž o olympijských hrách preveruje poznatky stredoškolskej mládeže o dejinách olympionizmu od jeho vzniku až po súčasnosť vrátane úspechov športovcov zo Slovenskej republiky. Najväčšie úspechy žiaci dosiahli obsadením hodnotených miest v okresnom kole.
- Chemická olympiáda - súťaž zameraná na teoretické vedomosti ale i praktické zručnosti v oblasti organickej a anorganickej chémie.

Medzi vynikajúce výsledky žiakov Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre patria úspechy nadaných žiakov, ktoré sa podporovali a rozvíjali aj prostredníctvom krúžkovej činnosti. Umístnenie

týchto žiakov na popredných miestach v súťažiach ich utvrdilo v opodstatnení v ďalšom rozvíjaní svojho talentu. K úspechom patrí:

- 1. miesto v krajskom kole olympiády v ANJ – Natália Segéňová (šk. rok 2008/2009)
- 3. miesto v krajskom kole olympiády v NEJ – Marián Ábel (šk. rok 2008/2009)
- 3. miesto v medzinárodnej jazykovej súťaži „Nemčina ako cudzí jazyk“ v St. Poltene – Monika Jurkovičová (šk. rok 2010/2011)
- 1. miesto v celoslovenskom kole chemickej olympiády kategória EF – Paulína Gregorová (šk. rok 2010/2011)
- 7. miesto v medzinárodnej chemickej olympiáde Gand Prix Chimique v Nemecku - Paulína Gregorová (šk. rok 2010/2011)
- 1. miesto v medzinárodnej chemickej olympiáde Gand Prix Chimique v Nemecku, v sekcii analytická chémia - Paulína Gregorová (šk. rok 2010/2011)

ZÁVER

V dnešnej dobe sa žiakom venuje veľká pozornosť a v posledných rokoch sa začína čoraz intenzívnejšie riešiť práca so žiakmi, ktorí majú mimoriadne schopnosti. Nie každý žiak musí byť zaradený medzi vysoko, výnimočne alebo veľmi vysoko nadaných študentov, aby sa mu venovala vyššia pozornosť. Na Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre je prioritou školy, okrem odovzdávania vedomostí prostredníctvom výchovno- vzdelávacieho procesu a prípravy na budúce povolanie, aj podchytenie a rozvíjanie nadania žiakov na rôznej úrovni a v rozličnej oblasti. Rozvoj talentov sa realizuje pomocou pestrej škály krúžkovej činnosti, kde si žiak počas každého školského roka môže vybrať jeden alebo aj viac krúžkov z viac ako päťdesiat krúžkových aktivít. Tieto mu ponúkajú možnosť psychickej a fyzickej regenerácie síl, získania nových informácií, spoznávanie prírody, zdokonalenie sa v športe, schopnosť naučiť sa pripravovať zaujímavé, zdravé i moderné jedlá... Takáto forma trávenia voľného času vedie k výchove plnohodnotného jedinca pre našu spoločnosť.

Ďalšou možnosťou, ako môžu žiaci Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre rozvíjať svoje nadanie, je i Stredoškolská odborná činnosť, ktorá ako dobrovoľná záujmová aktivita pripravuje žiakov pre ďalšie napredovanie v oblasti vedy, techniky a vzdelávania. Môžeme ju považovať za stavebný kameň našej budúcej vedeckej obce. Možnosť vypracovať prácu SOČ každoročne využívajú i žiaci školy, ktorí intenzívne pracujú na zvolených témach a na riešení problémov. O tom, že patria medzi šikovných a nadaných mladých ľudí, svedčia aj výsledky školy. Za posledných päť školských rokov (2008/2009 – 2012/2013) sa SOČ zúčastnilo spolu 61 riešiteľov, ktorí v počte 28 žiakov reprezentovali školu v krajskom kole. V rámci nich vzišli aj víťazi, ktorí obsadili nádherné prvé až tretie miesta. Veľkým úspechom týchto talentovaných žiakov bolo získanie hodnoteného tretieho miesta v odbore 03 Chémia, potravinárstvo, piateho miesta v odbore 04 Biológia na celoslovenskom kole SOČ.

Talentovaní žiaci Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre si svoje vedomosti a zručnosti často porovnávajú aj prostredníctvom súťaží, či už v triednych, školských kolách, resp. na krajských, celoslovenských i medzinárodných úrovniach. Žiaci sa zapájajú do individuálnych i kolektívnych športových súťaží, do olympiád v cudzích jazykoch, ale i chemickej olympiády. I tu je ich nadanie a zručnosť často hodnotená cennými miestami, diplomami či medailami.

Za každým jedným úspechom žiakov školy možno okrem iného vidieť aj prácu nejedného pedagóga, vychovávateľa, trénera, lektora, pre ktorých je práca so žiakmi životným poslaním. Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre má stále dostatok takýchto pracovníkov, preto možno povedať, že nadanie a talent jej budúcich žiakov nezostane v úzadí, alebo bude sa rozvíjať a podporovať.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Dočkal, V. 2005. *Zaměřeno na talenty aneb nadání má každý*. Praha : Nakladatelství Lidových novin, 2005, 245 strán, ISBN 80-71-06840-3

Fořtík, V., Fořtíková, J. 2007. *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*. Praha : Portál, 126 strán, ISBN 978-80-7367-297-3

Kratochvílová, E. 2004. *Pedagogika voľného času – výchova v čase mimo vyučovania v teórii a praxi*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2004, 308 strán, ISBN 80-223-1930-9

Nadaní žiaci. 2013. *Výchova a vzdelávanie nadaných žiakov*. Dostupné na <http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-1-stupen-zakladnych-skol-ISCED-1/Vychova-a-vzdelavanie-ziakov-so-SVVP/Vzdelavanie-ziakov-s-nadanim.alej>, citované dňa 24. 6. 2013

Sternberg, R. J. 2001. *Úspěšná inteligence*. Praha : Grada Publishong, 2001. 400 strán, ISBN 80-85-75262-X

Stredná priemyselná škola potravinárska v Nitre. 2013. *O škole*. Dostupné na <http://www.spspnr.sk/>, citované dňa 24. 6. 2013

Štátny inštitút odborného vzdelávania. 2013. *Odborná tvorivosť SOČ*. Dostupné na <http://www.siov.sk/soc>, citované dňa 25. 6. 2013

Záujmový krúžok. 2013. *Krúžková činnosť žiakov na školách*. Dostupné na <http://augustinondrejkoivc.blog.sme.sk/c/308301/Dvere-skol-dokoran-alebo-zaujmove-kruzky.html>, citované dňa 24. 6. 2013

ADRESA AUTORA

Ing. Zdenka Hamadová
Spojená škola
Slančíkovej 2
950 50 Nitra
zdenka.hamadova@gmail.com